

Mijn reactie bestaat uit enkele punten.

Punt A.

Over het Beleidskompasformulier internetconsultatie

Op nogal wat vragen is n.v.t. geantwoord, terwijl niet voldaan is aan de criteria die voor dit antwoord zijn gesteld, te weten technische wijziging of (om een andere reden) beleidsarm. Ik geef hieronder essentiële omissies (met *) aan:

- Hulpvraag: • Wie beschikken er over relevante kennis over en ervaring met het vraagstuk?

* Ik mis hier onder andere instanties als Adviesraad Migratie, het OM, afdeling Advisering van de Raad van State, VNG, politie

- Hulpvraag: • Op welke wijze zijn belanghebbenden tot nu toe in de verschillende fasen van het beleidstraject betrokken?

* Aannemende dat direct belanghebbenden vertegenwoordigd worden door instanties als de hierboven vermelde expert-organisaties, dienen hier ook genoemd te worden organisaties die kennis en ervaring hebben met de doelgroep van strafoplegging, zoals in Utrecht STIL, GOUD, SVNU, OMDUW en landelijk LOS, INLIA en ongetwijfeld meer nog.

- Vraag 1.) Wat is het probleem?

- Subvraag 1b) Wat zijn de oorzaken van het probleem?

* Daags na stemming in de Tweede Kamer over het amendement 'illegaliteit' bleek dat de consequenties onaanvaardbaar waren en het amendement eigenlijk niet had moeten worden aangenomen. [belangrijk om vast te leggen waarom deze novelle door onprofessionele besluitvorming in de TK blijkbaar nodig is]

- Subvraag 1c) Wat is de omvang van het probleem?

* Hier mist een kwantificering: om hoeveel 'illegalen' gaat het en in welke mate heeft toepassing van het vigerende beleid met opties vanuit het bestuursrecht maatregelen te nemen, tot resultaten geleid resp. geen resultaat gehad?

Vraag 5. Wat is de voorkeursoptie?

- Subvraag 5b) Hoe houdt het voorstel rekening met: • doeltreffendheid en doelmatigheid; • uitvoerbaarheid voor alle relevante partijen (inclusief doenvermogen, regeldruk en handhaving); • brede maatschappelijke impact?

* Hier dient een door experts ondersteunde analyse als antwoord te staan.

+ Subvraag 5c) Wat zijn de risico's en onzekerheden van dit voorstel?

* Idem 5b

- Subvraag 5d) Hoe ziet de voorgenomen monitoring en evaluatie eruit?

* Aannemende dat hierin beleid is geformuleerd, dat hoort hier te worden vermeld.

Punt B.

De minister kiest voor de (derde) strafrechtelijke variant, zoals uit zijn toelichting blijkt. Diverse adviesorganen geven aan dat deze variant - in mijn woorden - gelijkwaardig effectief is met de andere varianten. Ik maak uit de toelichting niet op wat de reden is om toch voor de strafrechtelijke variant te kiezen. Sterker: de gekozen variant zet extra druk op het al (over) belaste OM dat hier ook nog voor waarschuwt én experts van VNG en VWN waarschuwen voor effecten dat illegalen onzichtbaar worden met alle te verwachten overlast vandien. Bij mij ontstaat de indruk dat de minister zich in zijn eigen voet schiet en dit niet onrealistische neveneffect 'het volk' wil laten zien hoe groot de problematiek m.b.t. illegalen wel niet is. De minister draagt zo - hopelijk onbedoeld - bij aan verdergaande polarisatie.

Punt C.

De minister en de regering beweren dat deze wet dus de "strafbaarstelling van illegaliteit van de vreemdeling zélf in stand [wordt] gelaten omdat deze strafbaarstelling kan bijdragen aan een betere grip op migratie". Het staat dus niet vast of deze wet bijdraagt aan beperking van de asielmigratie resp. arbeidsmigratie (en ook studie migratie?). Ook nu weer blijkt uit de formulering én het debat dat niet duidelijk is welke migratie bedoeld wordt. Ook hier lijkt de focus op asielmigratie te liggen en ook hier werkt (!) het polariserend.

Punt D.

#Zorgvuldigheid en rechtsstatelijkheid

Ik onderschrijf ten volle de opmerkingen van de Adviesraad Migratie, al helemaal omdat dit kabinet hier in het regeerakkoord prat op gaat. Ik citeer: "De aangewezen partijen voor consultatie en advisering zijn niet in de gelegenheid gesteld een bijdrage aan het wetgevingsproces te leveren, wat gevolgen heeft voor de zorgvuldigheid en rechtsstatelijkheid van het proces. De Raad van State heeft in een briefadvies van 24 april 2025 niet voor niets geadviseerd dat het parlement

ook voor de toetsing van wetsamendementen de tijd neemt. De vermeende tijdsdruk voor de behandeling van een wetsvoorstel mag er niet toe leiden dat onvoldoende aandacht wordt besteed aan constitutionaliteit, verenigbaarheid met

hoger recht en uitvoerbaarheid van amendementen. De Raad van State merkt in de voorlichting over het amendement op dat - gelet op het ingrijpende karakter en de praktische gevolgen van het voorstel - het uit het oogpunt van zorgvuldige wetgeving in de rede had gelegen om het reguliere wetgevingsproces te volgen."

Ik lees in de toelichting van de minister niets over de redenen die de vigerende behandeling verantwoorden.

Ik vind het beroep dat we 'grip op migratie' moeten krijgen, absoluut onvoldoende.

Punt E.

Ik citeer uit: www.kcbr.nl/beleid-en-regelgeving-ontwikkelen/beleidskompas/3-wat-zijn-opties-om-het-doel-te-realiseren/31-beleidsinstrumenten/juridisch/strafrechtelijke-handhaving-en-sancties:

"Slaagfactoren

Als je gebruik maakt van strafrechtelijke normen, moeten de door straffen te handhaven bepalingen zo nauwkeurig mogelijk worden geformuleerd. Zie hierover Ar 5.44 e.v."

In de huidige formulering wordt enkel gesproken over illegaliteit. Dat betekent dat geen enkele illegaal straf moet ontlopen.

Jarenlange praktijk wijst uit dat mensen soms enkele jaren illegaal zijn, hernieuwd een aanvraag doen en door voorheen procedurefouten of anderszins tóch in aanmerking komen voor status. Dit zijn geen uitzonderlijke gevallen en dat wordt beaamd door instanties die door enkele grote steden in staat worden gesteld de casuïstiek te beoordelen en bij een billijke kans te ondersteunen. Is het doel van dit amendement en de voorliggende asielwetten dat deze mensen geen 'toegang tot Ter Apel' meer krijgen?

Punt F.

Consequenties

De minister verzoekt politie en OM alleen zware gevallen aan te pakken. Echter: de wet schrijft voor dat elke illegaal strafbaar is en straf niet ontloopt. Dit vind ik onacceptabel want een opening naar toekomstig misbruik.

De minister licht toe: "... kunnen mensen een boete krijgen als zij nachtverblijf verschaffen aan een vreemdeling die illegaal in Nederland verblijft en daarvan geen melding doen aan de korpschef (artikel 4.40 Vreemdelingenbesluit 2000). Met de wijziging die wordt voorgesteld in artikel 108a wordt geen afbreuk gedaan aan deze bestaande (straf)bepalingen." Het is onacceptabel dat dit artikel door het amendement tot extra focus leidt op illegaliteit: het trekt een wissel op veler medemenselijkheid, tast de waardigheid van ons land aan en zet aan tot klikgedrag en daarmee tot polarisatie. En ook hier speelt het probleem van de handhaafbaarheid.